

Upravištvu: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračaja

Šestdnevni nemški ultimatum ČSR

Chamberlain je poslal češkoslovaški vladi nemški memorandum, ki je ultimativnega značaja — Zahteva predvsem brezpogojno izročitev sudetskega ozemlja — Delna mobilizacija v Franciji

Ljubljana, 24. sept. Ker se je iz odgovora kancelarja Hitlerja na Chamberlainovo dopoldansko pismo pokazalo, da se nasprotujoča stališča ne dajo izravnati, se je angleški ministri predsednik odločil, da se vrne v London. Ves dan ni prišlo med Anglijo in Nemci do nobenega stika. Zvečer so se vršila pogajanja med nemškim ministrom Ribbentropom in Chamberlainovima spremljevalcema, da se oba vodilna državnika za slovo še enkrat sestane. Tako je ob pol 11. ponoči prišel Chamberlain v hotel Dreesen, kjer ga je čakal Hitler.

Predvideni poslovilni razgovor pa se je pretvoril v dolgo konferenco, h kateri so bili pozvani tudi nemški zunanji minister Ribbentrop, državni tajnik Weizsäcker ter Chamberlainova spremljevalca, veleposlanik Henderson in Horace Wilson.

Konferenca je trajala do pol 2. zjutraj. Hitler je v glavnem vztrajal na svojih spremenjenih predlogih: češkoslovaška vojska naj se takoj umakne iz sudetskega ozemlja, ki ga zasedajo nemške čete; madžarska in poljska manjšina naj se tudi izloči iz okvira čsl. države; ČSR naj takoj demobilizira in naj v bodoče ne vodi več samostojne zunanje politike.

Chamberlain se je vračal v svoj hotel očitno razočaran. Izjavil je novinarjem: Odnosaji se niso prekinili. Zelo sem truden. Stavil sem gotove predloge čsl. vladi. Ne bi hotel reči, da je situacija brezupna!

O konferenci je bil ob 4. zjutraj izdan komuniké, ki v glavnem sporoča, da je Chamberlain prevzel od Hitlerja memorandum o definitivnem nemškem stališču v sudetsko-nemškem vprašanju in da mu je obljubil ga sporočiti čsl. vladi.

Chamberlain se je danes dopoldne preko Kölna z letalom vrnil v London.

Ze večeršnjim dan so bile angleška, francoska in češkoslovaška vlada, ki zborujejo v permanentni, podrobno obveščene, da nasprotujejo ni bilo mogoče premagati.

Zvečer ob 22. uri 20 minut je ČSR odredila splošno mobilizacijo.

V Parizu so bili zbrani ministri pri predsedniku vlade Daladieru. Navzven je bil tudi šef generalnega štaba Gamelin s svojimi glavnimi sodelavci. Ob 11. ponoči je prišel z letalom iz Londona francoski veleposlanik. Ko je proti 2. uri iz Godesberga prispelo poročilo o rezultatu nočnega sestanka, je francoska vlada odredila delno mobilizacijo svoje vojske. Zjutraj ob 4. je bila razglašena naredba, ki poziva pod orožje sedem letnikov, kar predstavlja približno en milijon vojakov.

Ravno tako je angleška vlada sklenila prve obsejnejše vojaške ukrepe. Celokupna mornarica je mobilizirana.

V vseh prizadetih državah so izvršeni zaščitni ukrepi proti letalskim napadom. Glavna mesta so ponoči delno zatemnjena.

Nemška vojska je v velikem pokretu proti vzhodu in zapadu. Čsl. vojska je še tekom noči pojačala svojo prvo obrambno linijo, ki teče 8 do 10 km od nemške meje.

Po vestih iz Pariza je tudi ruska vojska v pokretu, da izvrši koncentracijo ob poljski meji in v Besarabiji.

Vojaški ukrepi so storjeni tudi v Italiji, na Madžarskem in na Poljskem.

Poljska in Madžarska vztrajata na tem, da morata dobiti od ČSR ozemlje, ki je naseljeno s prebivalstvom njune narodnosti.

Telefonski in telegrafski promet s ČSR, v kolikor gre preko Nemčije in Madžarske, je prekinjen. Jugoslavija ima zvezo s Prago le preko Rumunije.

Angleški in ameriški državljani po pozivu svojih vlad zapuščajo češkoslovaško in nemško ozemlje.

Ameriška vlada po vestih iz Washingtona budno proučuje položaj. Dosedaj še ni izdala nobenih ukrepov.

Celokupno svetovno časopisje presoja položaj zelo črnogledno. Pojavlja se edino še nada, da bo kancelar Hitler upošteval posledice, ki nastanejo, ako se v zadnjem hipu ne najde miren izhod.

V Angliji in Franciji, zlasti v Londonu in Parizu je prišlo do velikih manifestacij za češkoslovaško.

Nemški memorandum

Dosedanje informacije o njegovi vsebini — Optimistične izjave iz nemških uradnih krogov

Berlin, 24. septembra. AA. DNB pri naša tole informacijo: V tujakšnih političnih krogih mislijo, da je po Chamberlainovem obisku pri furerju položaj popolnoma razčiščen. Poudarjajo, da je Nemčija vnovič z vsoto potrebno odkritostjo orisala položaj in tako prispevala k miroljubni ureditvi. Spomenica, ki jo je predsednik britanske vlade poslal v njenemu imenu praški vladi, ne vsebuje po informacijah teh krogov nič drugega kakor samo predloge za izvedbo tistega, kar je Nemčiji že priznano. Posebno poudarjajo, da se nihče ne sme vdajati neki iluziji in da mora ves svet vedeti, da so ti nemški predlogi dokončni in da je to poslednja nemška mirovna ponudba Pragi. Če Čehi odklonijo nemške predloge, bodo s tem prevzeli vso odgovornost za vse nadaljevalne posledice. Če pa na te predloge pristanejo, bo mir ohranjen. Dunaj

Berlin, 24. sept. AA. (DNB). Letalski minister je izdal uredbo, da je vsem letalom prepovedano preleteti Dunaj in okolico. Nemški letalom, ki vrše reden promet na letalskih progah, je dovoljeno pristajanje na letališču Aspernu pri Dunaju.

Pariz, 24. septembra. AA. Iz pariških političnih krogov javlja agencija Stefani: Hitler pristaja na to, da ne bo takoj prekoračil z vojaštvom meje. Čakal bo dva ali tri dni, preden zasede Sudete, da pusti Čehom časa da se kraje izprazni. Sicer bo za zdaj pustil na strani vprašanje poljske in madžarske manjšine. Prevladuje vtis, da je kategorično prišlo do sporazuma glede ene točke: glede odstopa Sudetov tretjemu rajhu. Pri srečanju z Chamberlainom in Hitlerjem je prišlo tudi do preciziranja osnovnega elementa položaja, to je stremeljenje, da se češko-nemški spor v nobenem primeru ne spremeni v evropsko vojno.

Godesberg, 24. septembra AA. Havas. V nemških krogih izjavljajo, da so v nemški spomenici, ki je bila snoči izročena Chamberlainu, vsa vprašanja razen sudetskonemškega navedena samo kot priporočilo, ne pa kot zahteva. Potrjuje se, da je za ureditev sudetskonemškega problema postavljen rok približno 10 dni. V tem času se imajo izprazniti sudetsko-nemški kraji in omogočiti vkorakanje nemških čet v te kraje.

Prav tako govore, da Nemčija ni hotela dati nobene obveznosti za mirno ureditev tega vprašanja za primer, da se evakuacija ne izvrši do določenega roka.

Govorili so tudi o splošni ureditvi evropskih odnosov. V nemških krogih so z večeršnjimi rezultati zadovoljni. Prihodnjih 10 dni bo pokazalo, ali se da sudetski problem urediti na miren način.

London, 24. sept. br. Agencija Reuter poroča: Hitlerjev memorandum, ki mu je priložena tudi specialna sudetskonemškega ozemlja, je danes angleški vojaški ataše v Berlinu Mac Fallen z letalom odnesel v Prago. Memorandum obsega tudi natančne podatke o sudetsko-nemškem ozemlju, ki si ga Nemčija prisvaja.

Nadalje je bilo mogoče izvesti, da ima memorandum v resnici značaj ultimata, katerega rok poteče 1. oktobra. Chamberlain pa se nasproti Hitlerju ni obvezal, da bo praški vladi svetoval ali drugače vplival na njo, da bi ultimatum sprejela. Hitlerju je obljubil le, da ga bo izročil praški vladi, kar se je danes tudi že zgodilo.

Izjava nemškega poslaništva v Beogradu

Beograd, 24. septembra A. Iz uradnih nemških krogov je agencija Avala dobila tole uradno poročilo:

V Nemčiji je vse mirno in Nemci so zelo zadovoljni z Godesbergom. Upajo, da se bo vse končalo n. miren način. V češkoslovaški mobilizaciji vidijo poslednjo izzivanje iz Moskve, toda Berlin ne bo nasledel takšnemu izzivanju, ohranil bo mir in si z vsemi silami prizadeval, da se prepreči vojna nevarnost. Nemčija ima veliko zaupanje v Chamberlaina, v čigar rokah je svetovni mir.

Ves železniški promet med ČSR in Nemčijo ustavljen

Berlin, 24. septembra AA. (DNB). Po poročilih z obmejnih postaj do petek zvečer okoli 19. ure so prekinili ves železniški promet med Nemčijo in ČSR. V Lundenburgu so na češkoslovaški meji zadržali okrog 30 uradnikov nemških železnic in carinskih oblasti. Zato so na drugih obmejnih postajah zadržali prav toliko češkoslovaških uradnikov, ki se bodo mogli vrniti v ČSR šele tedaj, ko se vrnejo nemški uradniki iz ČSR.

Chamberlainov povratek iz Godesberga v London

Izjave pri odletu in doletu — Poročilo vodilnim ministrom — Popoldne se je sestala vlada k dolgi seji

London, 24. sept. br. Chamberlain se je ob 10. odpravil iz Petersberga v Köln, od tam pa z letalom v London. Pred odhodom je izjavil: »Prihodnje dni bomo evropski državljani nosili največjo odgovornost in pazljivo bomo morali proučiti posledice vsakega svojega koraka.«

Letalo je ob 12.15 pristalo v Londonu. Na aerodromu so ga pozdravili zastopniki vlade in nemški odpravnik poslov. Chamberlain je pristopil k mikrofoni ter po radiu sporočil angleški javnosti: »Prva moja naloga je, da obvestim britansko in francosko vlado o rezultatih svojega težavnega poslanstva. Vse dotlej ne morem ničesar reči kakor to, da bomo vsi po svoji najboljši moči prispevali k ureditvi čsl. vprašanja, ker je od nje odvisen evropski mir.«

Chamberlain je bil videti zelo zaskrbljen in utrujen.

Pred palačo zunanjega ministrstva v Downingstreetu in sosednjih ulicah je bila zbrana na nepregledne desetstose broječa množica, ki je predsedniku prirejala ovacije ter klicala: Pomagajmo Čehoslovakom!

V zunanjem ministrstvu so predsednika pričakovali sir Simon, zunanji minister lord Halifax in notranji mini-

ster Samuel Hoare. Chamberlain je podal podrobno poročilo o svojih razgovorih s Hitlerjem ter je s svojimi tovariši proučeval nemški memorandum.

Po sestanku v Downingstreetu je odšel Chamberlain na dvor, kjer ga je sprejel kralj v avdienci.

Po povratku iz dvora se je ob pol 6 pričela seja ministrskega sveta.

V Londonu vlada silna vznemirjenost. Politični krogi presoja položaj jako resno. »Times« zahteva v uvodniku popolno iskrenost. Nič se ne da več prikrivati. Angleški narod hoče vedeti na čem je. Nekateri listi predložijo situacijo tako, kakor da je Anglija svojo posredniško vlogo končala in da prepušča čsl. vladi odločitev ali so nove Hitlerjeve zahteve sprejemljive ali ne. Še šest dni je čas.

Diplomatski sodelavci »Daily Expressa« piše v današnji izdaji lista, da so pogajanja med Anglijo in Nemčijo definitivno prekinjena in da se je Chamberlain vrnil v London praznih rok. V tej zvezi pripominja isti sodelavnik, da je zelo verjetno, da bo parlament sklican na izredno zasedanje že v ponedeljek, vsekakor pa že prve dni prihodnjega tedna, da skupno z vlado prevzame odgovornost za nadaljnji razvoj dogodkov.

Daladier in Bonnet poletita zopet v London

Nova konferenca Anglije in Francije, vendar sedaj skupaj s ČSR — Posveti v Parizu

Pariz, 24. sept. br. Delna mobilizacija francoskih vojnih obveznikov, ki jo je francoska vlada odredila na svoji ponočni izredni seji v navzočnosti načelnika generalnega štaba generala Gamelina, je bila v prvih jutranjih in v dopoldanskih urah izvršena. Mobilizacijske operacije so potekle v popolnem miru in redu. Popoldne so se nove formacije vojske že pričele koncentrirati v zapadnih in jugovzhodnih obmejnih krajih.

Med tem je prispela v Pariz vest o zaključku godesberških razgovorov. Prvi vtis komunikacije ni bil neugoden. Politični krogi so pričeli znova računati z možnostjo, da se bo kriza vendarle morda mirno uredila.

V vojnem ministrstvu je bilo danes van izredno živahno. Daladier je v dopoldanskih urah sprejel v vojnem ministrstvu načelnika generalnega štaba generala Gamelina, poštne ministra Julienja, mornariškega ministra Campinchieja in zunanjega ministra Bonnetta. Slednji je zapustil popoldne vojno ministrstvo. Novinarjem je dejal, da je z Daladierjem govoril o občem političnem položaju. Na vprašanje, ali namerava v resnici jutri odpotovati v London, je izjavil, da francoska vlada doslej z ene strani Rokavskega preliva še ni prejela nikakega takega vabila.

Bonnet se je odpravil v zunanje ministrstvo, kjer ga je že čakal angleški poslanik Phipps. Poslanik mu je podal prva poročila angleške vlade o zaključkih v Godesbergu, Bonnet pa ga je informiral o izvedbi delne mobilizacije francoske vojske.

V političnih krogih so se danes razširile vesti iz Londona, da bosta Daladier in Bonnet v ponedeljek krenila v London. Francoska vlada bo dotlej vsekakor že dokončno proučila Hitlerjev memorandum in zavzela o njem svoje stališče, a se tudi sporazumela s češkoslovaško vlado glede nadaljnje skupne postopanja. V Londonu naj bi se potem v ponedeljek Anglija, Francija in ČSR sporazumele glede skupnega stališča napram poslednjim Hitlerjevim zahtevam. Sicer Bonnet ni hotel izrecno povedati, ali bo šel v London ali ne, vendar smatralo to pot Daladierja in njega za gotovo stvar.

Sestanek

z ruskim poslanikom

Pariz, 24. sept. AA. (Havas) Danes popoldne ob 16. je prišel sovjetski veleposlanik na Quay d'Orsay, da konfirira z Bonnetom. Konferenca je trajala do 16.30. Zatem je zunanji minister Bonnet sprejel turškega veleposlanika Suada.

Izvedba delne mobilizacije v Franciji

Vpoklicanih je sedem letnikov — Predsednik vlade o izdanih ukrepih — Mobilizacija poteka v redu

PARIZ, 24. sept. v. Od leta 1914 francoska prestolnica še ni doživela tako napete noči, kakor je bila današnja. Kljub poznim uram je na stotisoče ljudi potprežljivo čakalo po bulvarih poročilo o poteku usodnega sestanka v Godesbergu, kjer se je razpravljalo o miru, ali vojni.

Ko so davi objavile posebne izdaje pariških listov izjavo predsednika angleške vlade Chamberlaina, da so odnosi popolnoma prekinjeni in da je zelo truden, so Parižani vedeli, pri čem so. Ob 4. zjutraj (po našem ob 5.) so se oglasile vse francoske radijske postaje, ter pričele s čitanjem mobilizacijskega razglašila z 7 letnikov, to je okoli milijon mož. Mobilizacijski razglas je že tudi publiciran po lepakih. S tem je Francija, ki je do sedaj klicala svoje rezerviste individualno po dorozje, prvič proklamirala po svetovni vojni delno mobilizacijo svoje oborožene moči.

Francoska vlada je ob 8. zjutraj sporočila, da je Maginotova linija v polni vojni pripravljenosti in da ne potrebuje več

nobenih ojačenj, ker je že nekaj tednov sem popolnoma zasedena s tehničnimi četami.

Pariški listi objavljajo na prvih mestih poročila o demisijski francoske vojaške mislija v Pragi generala Faucherja, ki je izstopil iz francoske vojske in vstopil v češkoslovaško ter sprejel češkoslovaško državljanstvo. Njegov korak je vzbudil najboljše komentarje.

Pariz, 24. sept. Opoldne so se pojavili poleg mobilizacijskih letakov na pariških kioskih še razglašila ministrstva vojske, s katerim se uvaža v celoti vrsti francoskih departamentov pravica vojaških revizij v primeru potrebe. Poveč njih je tudi nov razglas ministra notranjih del, ki prepoveduje stavke na železnih in pri avtobusnih ter kamionskih podjetjih, ki prevažajo vojsko ali vojni material.

Pariške ulice so izredno žive. Opaža se živahno kretanje rezervistov, ki se zbirajo na zbornih mestih. Pariški kolodvorji so

prenapolnjeni z vojaškimi vlaki, ki odhajajo na meje. Prvi rezervisti se se prijavili zgodaj zjutraj, posebno specialisti za razna tehnična orožja, ki so bili vpoklicani individualno z osebnimi pozivi v teku noči. Mobilizacija se razvija po izdelanem načrtu in v največjem redu. Kakor javljajo iz podelja, je prebivalstvo sprejelo delno mobilizacijo mirno in odločno.

Pariz, 24. sept. AA. (Havas). Rezervisti s knjižicami št. 2 in 3 odhajajo od danes zjutraj na svoja mesta, določena pod pogoji v uradnih objavah. Na mejah ni opaziti nikake posebne živahnosti. Edino po starosti gotovih rezervistov in uniformah rezervnih častnikov se more sklepati, da gre za izreden ukrep. Mobilizirane rezerviste navadno spremljajo člani njihovih rodbin. Na severni postaji je število potnikov manjše. Vojaške oblasti izjavljajo, da imajo rezervisti redne vlake ter da ves promet poteka normalno ter v popolnem redu. Treba je poudariti, da odhajajo rezervisti v absolutnem redu.

Predsednik vlade

o mobilizaciji

Pariz, 24. sept. o. V zvezi s proglasitvijo delne mobilizacije francoskih vojnih sil je danes dal Daladier novinarjem naslednje izjave:

»Poziv v vojsko je bil naravna posledica razvoja mednarodnega položaja. Posebna pažnja je posvečena naši severovzhodni meji. V poštev so prišle predvsem specialne obrambne čete in se sedanj ukrep ne more smatrati za splošno mobilizacijo.«

Poziv v vojsko je bil izveden s plakati, ranjem, ker se je nanašal samo na one, ki imajo v vojaških knjižicah številko 2 ali 3. Vzporedno s temi ukrepi in da se hkrati francoske čete opremijo z vsem potrebnim, je izdan tudi nalog za rekvizicijo potrebnih sredstev. Tudi železničarji na vzhodnem železniškem predelu so dobili nalog, da morajo izvršiti vsako dolžnost, ki se od njih zahteva. Potrjuje se, da je francoska vojska zbrana tik za Maginotovo linijo, ki je bila polno zasedena že poprej. Oblasti so opozorile prebivalstvo Strasbourga in ostalih alžalsko-lotarinskih mest, da se pripravi na evakuacijo za primer nemškega napada. Vsa francoska posadka ob Renu in za obrambnimi linijami je dobila nalog, da je v polni pripravljenosti.

Prednost

vojaških transportov

Pariz, 24. septembra. AA. Ministrstvo za javna dela je sporočilo, da je vlada danes dopoldne izdala uredbo, po kateri imajo prednost transporti, ki so jih odredile vojaške oblasti brez oziroma vse posledice, ki bi iz tega izvirale glede na splošni potniški in blagovni promet. To uredbo sta podpisala predsednik vlade in minister za javna dela.

Konec gradbene stavke

Pariz, 24. sept. AA. (Havas) Gradbeni delavci, ki so bili deloma v stavki, so sklenili, da se z ozirom na težaven mednarodni položaj v ponedeljek vsi vrnejo na delo.

Nadzorstvo nad francoskimi radijskimi postajami

Pariz, 24. septembra. AA. Havas. Uradni list bo jutri objavil naredbo, po kateri bo pri vsaki zasebni radijski oddajni postaji imenovan kontrolor, ki bo imel nalogo nadzirati vesti, ki jih te postaje oddajajo.

*

London se pripravlja

London, 24. sept. o. V vseh delih mesta poučujejo prebivalstvo glede uporabe plinskih mask. To se godi tudi na dvoru. Učitelji ljudskih šol so dobili navodila, da odpremo okrog pol milijona otrok na deželo, ako izbruhne vojna. Železnice in transportni podjetniki so pripravljeni za takojšnjo evakuacijo mesta. Notranje ministrstvo je sprejelo pol milijona prostovoljcev za zaščito prebivalstva pred napadi iz zraka. Po mestu in po vsej Angliji je nalepljenih na milijone letakov, ki poučujejo prebivalstvo, kako naj se ravna za primer napadov iz zraka.

Pripravljenost angleške mornarice

London, 24. septembra. AA. Havas. Matično brodogradniške Velike Britanije je davi za razna odplulo iz Invergordona, kjer je bilo zbrano na jesenskih manevrih.

London, 24. sept. AA. (Stefani) Domo-vinsko brodogradniške sestoji iz 14 bojnih ladij, katere bi do 7. oktobra letos morale ostati v svoji bazi Invergordon, je odplulo nenadoma odtod. Nanje so nato-vorili življenjske potrebščine in gorivo. Ministrstvo vojne morebitne potrjuje, da je to brodogradniško odplulo, ne objavlja pa iz kakšnih razlogov.

Tudi Norveška je oprezna

Oslo, 24. septembra. AA. Reuter. Norveško vojno ministrstvo je sklenilo do nadaljnjega obdržati v službi letnik mornarjev, ki mu je te dni potekel kadetski rok. Obenem so sklenili, podaljšati manevre vojne mornarice.

Vrednost oglasov v dnevnih najboljše presodite po številu malih oglasov. — Današnje jutro ima

402

malih oglasov. Enkratni potisk z malim oglasom v »Jutru« Vas poče, da ima oglas dvojno vrednost, če se javi dvojno

Mussolinijev govor o sedanjí situaciji

**Pred ogromno množico v Padovi — še vedno možna
mirna rešitev — V primeru evropske vojne bi šla
Italija z Nemčijo**

Rim, 24. septembra AA. Mussolinija je danes sprejela v Padovi množica 300.000 ljudi. Ko se je duce pojavil ob 11. ga je velika množica pozdravila z največjim navdušenjem. V svojem nagovoru je Mussolini dejal, da je položaj danes mračen, a vendar se lahko prikaže sonce izza oblakov. Ker je Praga pristala na francosko-britanski načrt, se je moglo misliti, da je ves ta problem na dobri poti do ugodnega razpleta. Toda prišlo je isto, kar se pogosto dogaja v tako imenovanih demokratskih državah. Vlada, ki je pristala na ta načrt, je imela moralno obveznost ostati na svojem mestu in načrt izvesti. Toda ta vlada je odstopila in na njeno mesto je prišel general, o katerem vsi govorijo, da je največji prijatelj Moskve. Prvo dejanje te nove vlade je bila proglasitev splošne mobilizacije. Glede na okoliščino, da so Čehi uvedli nasilni režim v Sudetih, je Nemčija pokazala veliko zmernost, ko je poslala Pragi svoje nadaljnje zahteve in ji dala časa do 1. oktobra, da na nje odgovori. Zato je torej točno še šest dni časa, da najde češkoslovaška vlada ponovno pot do modrosti.

Vendar mislim, da bi bila huda napaka napačno razlaganje potrpežljivosti, ki jo kaže Nemčija. Samo v tako imenovanih demokratskih režimih vlada popolna neodgovornost in vsakdo misli, da se lahko odkrija odgovornosti. V totalitarnih vladavinih ni moč, da bi odgovorni činitelji ne prevzeli vse odgovornosti. Problem, postavljen pred vseh narodov,

se ima popolnoma in dokončno urediti, a če bi imelo priti do oboroženega spopada, je še zmerom možnost omejitve tega spopada. Toda zgodilo se je že dni, da so se v zahodnih državah pojavile stranke in teženje, ki bolj ali manj kažejo nestrpnost. Tam mislijo nekateri krogi, da je prišel ugoden trenutek za obračun s totalitarnimi državami. V tem primeru bi te stranke in ta stremeljenja trčila ob dve državi, toda ob takšni dve državi, ki tvori en sam blok.

Na koncu svojega govora je duce poudaril, da ne čuti potrebe še bolj utrjevati italijanski narod v njegovem stališču. »Toda kljub temu vas moram pozvati, da bodite pripravljeni za vsak slučaj.«

Velikanska množica je odgovorila z navdušenim in soglasnim: Da!

Prvi odmevi

Rim, 24. sept. AA. (DNE). Govor Mussolinija v Padovi objavlja rimsko časopisje pod naslovom »šestdesetletni rok za Prago« in »Zadnji opomin Evropi«. Listi pri tem kot posebno pomembno poudarjajo čvrstost nemško-italijanskega bloka in osi Rim-Berlin, kakor tudi pripravljenost Italije za primer, da Praga in njeni prijatelji v zadnjem času ne pridejo k pameti. Italijanski časopisje spremlja vsa poročila z razumljivim zanimanjem, a tudi čisto mirno, česar tu ne smatrajo samo kot dokaz zaupanja vase, pač pa tudi kot dokaz zaupanja italijanskega naroda v njegovo vodstvo.

Praška vlada proučuje zadnje nemške zahteve

O vsebini nemškega memoranda je bila vlada obveščena že ponoči, točno besedilo pa ji je bilo dostavljeno šele zvečer

Praga, 24. sept. br. Vlada je tudi danes ves dan v permanentni.

Čsl vlada je bila preko Pariza že ponoči obveščena o glavnih točkah nemškega memoranda, ter so dopolne ministri razpravljali o tem. Vendar so čakali, da pride avtentični tekst.

Zvečer je prišel vojaški ataše angleške vlade v Berlinu major Mac Falen s posebnim letalom iz Kölna v Prago. S seboj je prinesel memorandum kancelarja Hitlerja, ki mu je priložen velik zemljevid. Ob 20. ga je zročil predsedniku republike dr. Benešu. Ob 3. popoldne je izročil memorandum londonskemu čsl. poslaniku Masaryku angleški zunanji minister lord Halifax. O memorandumu je angleški poslanik v Pragi sir Newton prav tako že v popoldanskih urah govoril s prezidentom. Informiral ga je o njegovi vsebini. Pri večerni avdienci majorja Falena je bil poslanik Newton spret prisoten. Memorandum je bil prezidentu izročen brez vsakega komentara.

Kakor ugotavlja ČTK v svojem poročilu, se je češkoslovaška vlada takoj pričela baviti s Hitlerjevimi zahtevami. Češka vlada, pravi komunikacije, se zaveda težke naloge, ki jo čaka v tej zadevi. Nadeja se, da bo mogla memorandum mirno proučiti in sprejeti vse potrebne sklepe o njem, ker ve, da se češkoslovaški narod

jasno zaveda svojih obveznosti, svoje odgovornosti in tudi svojih pravic. Vojaški ukrepi, ki so bili izdani, jamčijo, da se z nikakimi presenečenji stvari ne bodo mogle preudicirati.

O vsebini memoranduma so se nocoj poleg že znanih potrjenih informacij razširile še tudi nekatere verzije iz pariškega vira, ki doslej še niso bile potrjene. Po teh verzijah je Hitler zahteval ne le takojšen priključek sudetsko-nemškega področja k Nemčiji, temveč tudi podobno ureditev položaja poljske in madžarske narodne manjšine. Evakuacija sudetsko-nemškega področja naj bi se izvršila v najkrajšem roku. Za novo okrnjeno Češkoslovaško Hitler ne mara dati nikakih posebnih jamstev. Rok za odločitev poteče 1. oktobra.

V parlamentu se je nocoj sestal tudi že novi parlamentarni politični odbor, ki je bil imenovan kot posvetovalni organ vlade in ki šteje sedem članov. Odboru načeljuje bivši ministri predsednik dr. Milan Hodža. Ob poznih večerni uri mu je bil nemški memorandum predložen v proučitev.

Končno se je nocoj sestal še novi gospodarsko-finančni posvetovalni odbor. Razpravljal je o novih ukrepih v zvezi z mobilizacijo.

Uspeh splošne mobilizacije v ČSR

Izvedena je bila v redu in v odrejenem roku

Praga, 24. septembra. br. Današnji dan je v Pragi in po vsej Češkoslovaški potekel v znamenju valovanja enako ogromnih množic kakor včeraj. Mobilizacija je bila izvršena s popolnim uspehom v določenem roku, tako da so bili v jutranjih urah že vsi vpoklicani rezervisti na svojih mestih. Formacije vojske so se takoj začele odpravljati v obmejne kraje ter zavzemati določene jim postojanke. Te vojaške operacije so bile do nocoj že skoro končane. V sudetskih krajih je zavladal popoln mir. Tako se je ustvarila atmosfera, ki si jo je včeraj želel Chamberlain.

Z velikim zadoščenjem je bila v Pragi sprejeta vest, da je francoska vlada v pretekli noči odredila delno mobilizacijo svoje vojske in da se je tudi francoska rezervna armada že v današnjih dopoldanskih urah pričela pojavljati v neposrednem zaledju Maginotove linije, ki je že 14 dni polno zasedena po tehničnih četah. Vest o mobilizaciji v Franciji se je v Pragi razširila že okrog devetih. Listi so jo objavili v posebnih izdajah, ki so jih množice v hipu razgrabile. In že so se po Pragi pričele velike manifestacije za Francijo, ki je v zadnjih dneh izgubila mnogo na svojem ugledu med najširšimi plastmi, a si je s tem ukrepom zopet pridobila njih simpatije. Manifestacije so se nadaljevale tudi popoldne. Opaziti pa je bilo na njih znamenje mobilizacije vsega možkega elementa: med manifestanti so bili žene in dekleta v večini.

Službeno poročilo

Praga, 24. septembra. AA. (ČTK). Mobilizacija se je izvršila v teku noči in v prvih urah današnjega dopoldneva v popolnem redu in miru. V trenutku, ko je radio objavil naredbo o mobilizaciji, so bile ulice nenavadno žive. Ljudje so hiteli domov, da se preoblečejo in posloje, ali pa

felja dr. Peter Zenkl in dr. Stanislav Burkovsky.

Nocoj so bili izdani tudi važni gospodarski ukrepi. Predvsem je bila uvedena stroga kontrola nad vsem izvozom. Namen te kontrole je predvsem preprečiti vsako spekulacijo in obvarovati trgovino pred sleherni škodo. Izvozniki bodo morali v bodoče priložiti svojim tovarnim listom posebna potrdila trgovskega ministrstva, ki pa se bodo izdajala v zelo liberalnem duhu.

Praga, 24. sept. AA. (ČTK). Češkoslovaški radio je danes pri svojem poročanju ob 12.30 govoril o podrobnostih mobilizacije. Poudaril je, da so se v vseh krajih, kakor tudi tam, kjer je naseljeno mešano prebivalstvo, ljudje odzvali v odličnem številu ukazu o mobilizaciji. Na Češkem so vsi vojaški obvezniki, kakor tudi večina Nemcev prispeli v svoja poveljstva še prej, preden je potoke mobilizacijski rok. To je povzročilo poparjenost pri članih razpuščenih sudetsko-nemške stranke.

Slovaška je tudi izvršila sijajno svojo nalogo. Tudi tam so bile priprave za mobilizacijo izvršene predčasno. Isti primer je bil v Podkarpatski Rusiji, kjer je rusinsko in madžarsko prebivalstvo pokazalo občudovanja vredno disciplino.

Prijavljanje dobrovoljcev za čsl. vojsko

Praga, 24. sept. AA. V poučenih krogih izjavljajo, da je mobilizacija potekla v popolnem redu, in sicer v mnogih primerih mnogo pred določenim rokom, čeprav je bil rok zelo kratek in je trajal samo 6 ur. To velja za vsa vojaška obvezance ne glede na njihovo narodnost. Ministrstvo za narodno obrambo dobiva stalno mnogo prošelj od tujih državljanov, ki se stavljajo na razpolago za obrambo ČSR. Te manifestacije velikih simpatij za obrambo češkoslovaške republike in za čsl. vojsko so zelo bodrilne, toda ni jim mogoče vsem ustreči, ker je češkoslovaška vojaška uprava zaposlena z mobilizacijo čsl. državljanov samih.

Tešin, 24. septembra. AA. (Havas). V zvezi z mobilizacijo v ČSR je bila češkoslovaška meja zaprta.

Vrhovni poveljnik čsl. vojske

Praga, 24. sept. b. Prezident dr. Beneš je podpisal ukaz o imenovanju šefa generalnega štaba Ludvika Krejčija za vrhovnega poveljnika vseh češkoslovaških vojaških sil. Za vrhovnega poveljnika letalstva pa je imenovan brigadni general Karel Hašek.

★

Dva slovaška ministra

Praga, 24. sept. b. Prezident republike dr. Beneš je popoldne podpisal ukaz o imenovanju prof. Matuša Černaka in prof. Emerika Karvaša za ministre kot zastopnike Slovakov v vladi.

Posvetovanja strank

Praga, 24. sept. v. Danes dopoldne se je sestal pod predsedstvom dr. Milana Hodže odbor sedmorice, ki je proučeval notranje in zunanje politični položaj, nastal po objavi mobilizacijskega razglašja. Na seji je bilo sklenjeno, da bo odbor permanentno zasedal.

V Bratislavi se je sestalo vodstvo Hlinkove ljudske stranke: Glavni referent je bil dr. Tiso, ki je obširno poročal o poteku svojih razgovorov s prezidentom dr. Benešem o čim tesnejšem sodelovanju Slovakov in Čehov.

V Pragi se je sestal glavni odbor češke ljudske stranke, kateremu je poročal msgr. dr. Šramek o političnem položaju. Glavni odbor je izrekel dr. Šrameku zahvalo za vse njegovo delo ter ga pooblastil, da za stopa stranko pri vseh bodočih razgovorih in odločitvah.

★

Spopadi ob meji

Praga, 24. septembra v. Pretekla noč je minula skoraj v celi republiki v največjem redu in miru. Do večjega incidenta je prišlo samo na mejnem mostu med Poljsko in Češkoslovaško pri Tešinu. Tam se je pojavila na mostu ob 2. ponoči skupina treh neznanecv in pričela streljati na češkoslovaško obmejno stražo. Vrgli so tudi 6 ročnih bomb, ki so vse eksplodirale. Ubite so bile tri osebe.

V okolici Cheba je aretirala vojaška patrulja skupino tihotapev orožja in zaplenila pri njih 40 ročnih bomb, večje število revolverjev ter raznega streljiva.

Do večjega spopada je prišlo ponoči tudi na češkoslovaško-nemški meji pri Znojmu, kjer je napadla skupina sudetskih četnikov oddelke čeških obmejnih granicarjev. Vnela se je bitka, ki je trajala nad eno uro. V borbi so streljali sudetski četniki s strojnimi in ročnimi ročnimi granatami.

Letalske zveze s ČSR ukinjene

Praga, 24. sept. br. V ČSR je z današnjim dnem ukinjen ves potniški in privatni letalski promet.

Tudi s Poljsko so železniške zveze prekinjene

Varšava, 24. sept. AA. Pat. Češkoslovaška oblastva so davi ob 3.30 poročila obmejni poljski postaji Žežidovici, da od 4. ure dalje ukinejo železniški promet s Poljsko. Mednarodni vlaki za bivšo Avstrijo, za Jugoslavijo in Italijo bodo vozili čez Berlin ali Vratislavo in Dresden.

Madžarske zahteve

Budimpešta, 23. septembra. AA. (Stefani). Madžarsko časopisje poudarja potrebo, da se češkoslovaško vprašanje reši do vseh podrobnosti in na splošen način. Poudarjajo, da bi bilo absurdno misliti na to, da bodo Madžari, Poljaki, Rusini in Slovaki čakali do jutri, da dosežejo to, kar so sudetski Nemci dosegli že danes. Listi naglašajo, da madžarska vlada računa na pomoč Italije, Nemčije in Poljske in da je poleg tega storila tudi v Londonu in Parizu potrebne korake.

Začasna prepoved shodov sprevedov in zbiranj

Važen odlok notranjega ministra za vso državo

Beograd, 24. septembra. AA. Uradno se objavlja: Notranji minister je danes izdal odlok št. 35.653, ki se glasi:

V interesu javnega miru in varnosti ter reda ter v zvezi z zunanje-političnim položajem v Evropi in na podlagi členov 64 do 67 in 69 do 71 zakona o notranji upravi odredjam, da se v vsej državi prepovedo do nadaljnjega vsa zbiranja, posvetovanja in sprevidi sploh, kakor tudi zbiranje ljudi po ulicah in na drugih javnih mestih. Kdor bo postopal proti tej prepovedi, bo kaznovan od 10 do 1.500 din globe v korist državne blagajne, a za primer, da bi ne plačal denarne kazni, z zaporom od enega do 30 dni, v kolikor njegov prestop ne bi bil težje narave in bi spadal pod paragrafe drugih zakonov.

Od te prepovedi je izvzeto zbiranje ljudi radi kupoprodaje in trgovine po mestnih trgih in sejnih, dalje zbiranje zaradi opravljanja verskih obredov, verskih predpisov in običajev in zaradi kakšne gospodarske, kulturne ali humanitarne akcije. Ali tudi v teh primerih ne sme biti nikakih govorov, ki bi imeli kakršnokoli politično vsebino.

Ta odlok stopi v veljavo takoj. — Notranji minister dr. Anton Korošec.

Opozarjajo se vsi prebivalci, da se držijo popolnoma mirno ter da slede odlokom in navodilom oblasti in njenih organov, da bi se v današnjem resnem položaju okoli nas ohranili v naši državi popoln mir in disciplina ter da bi se na ta način preprečili vsak incident. — Beograd, 24. septembra 1938.

Seja angleške vlade

**Na seji niso prišli do končnega sklepa in se bo zato
danes nadaljevala — O pariškem obisku še ni odločitve**

London, 24. sept. ob 20. br. Dočim komentirajo berlinska in rimska poročila rezultate v Godesbergu zelo optimistično ter poudarjajo, da Hitlerjeve zahteve ne vsebujejo stvarno nič novega, vlada v angleških krogih še vedno skrajna rezerviranost in zaskrbljenost.

Na seji angleške vlade, ki je trajala do 19.30, so se pojavila različna mišljenja. Del ministrov je bil mnenja, da je treba Pragi nasvetovati še nadaljnje popuščanje glede zahteve po takojšnjem odstopu sudetskega ozemlja, dočim se glede ostalih zahtev nemškega memoranda smatra, da bi ga ČSR z ozirom na svojo varnost in neodvisnost le težko sprejela. Drugi ministri so bili mnenja, da Anglija in Francija ne moreta naknadno spreminjati svojih predlogov, potem ko je ČSR njihov prvotni nasvet lojalno sprejela, akoravno je zahteval od nje skoraj nemogoče žrtve. Ta struja povdarja, da se od ČSR ne more nič več zahtevati in da je sedaj na drugih, da doprinešjo s svoje strani potrebno za ohranitev miru.

Ministrski svet svojih posvetovanj ni končal ter se sestane jutri dopoldne k novi seji.

Medtem se bodo vršili razgovori s francosko vlado, da se doseže soglasno postopanje. Angleškemu veleposlaniku v Parizu so bila dana navodila, da sondira pri francoski vladi, ali in v koliko bi bila pripravljena nasvetovati Pragi nadaljnje popuščanje.

nje. Istočasno je angleški poslanik v Pragi dobil nalog, naj čsl. vladi priporoča glede vojaških ukrepov skrajno obzirnost, da ne pride do težjih incidentov na meji.

Ničesar še ni znanega o tem, ali bosta prisla Daladier in Bonnet zopet v London. Zgodilo se bo to vsekakor, če se bo pokazalo, da je oseben razgovor potreben. Za enkrat se vrše vsi razgovori le telefonsko, odnosno z brzojavkami.

V Londonu so se zvečer ponovilo manifestacije za češkoslovaško. Predsednik liberalne stranke je v Hydeparku pred množico izjavil: »Položaj je jako težaven. Čez nekaj dni smo že lahko zapleteni v vojno. Karkoli pride, angleški narod bo solidaren. Še je mogoče, da Hitler popusti in sprejme, kar mu je bilo predloženo. Vemo, da je nemški narod nasprotnik vojne, kakor smo mi.«

Solidarnost Južne Afrike

Capetown, 24. sept. br. V parlamentu so danes pri generalni debati o mednarodno-političnem položaju načeli tudi vprašanje o mednarodnih obveznostih južno-afriške unije. Ministrski predsednik Herzog je v svoji izjavi poudaril, da pričakuje še mirne rešitve krize v Evropi. Vsi dominioni imajo svoje obveznosti, tudi Južna Afrika. V primeru vojne bo južno-afriška unija lojalno in odločno izpolnila vse svoje obveznosti.

Velika skrb v Ameriki

**Napadi na Evropo so prenehali — Dolga seja vlade pod
predsedstvom prezidenta Roosevelta**

New York, 24. sept. br. Odločna izjava francoskega ministr. predsednika Daladiera, ki je bila razširjena po vseh ameriških listih, je povzročila precejšnje pomirjenje. Kakor poroča dopisnik lista »Paris Soir«, je ta izjava napravila v Zedinjenih državah velikanski vtis. Listi naglašajo skrb, pa tudi enotnost Francije. Velika skrb je zavzela tudi kroge tukaj v New Yorku. Mnogo ljudi sploh ne leže spat, nego poslušajo dan in noč zadnje napovedi radia. Vsi so bili popolnoma konsternirani zaradi hitrega in katastrofalnega poteka dogodkov. Tu ne polemizirajo več, tudi se ne izrekajo nobeni očitki, prevladuje le priznanje, da se ne ve, kaj je Chamberlain prinesel iz Godesberga. Pri mnogih Američanih, ki so prej obsojali angleškega ministrskega predsednika, prevladuje sedaj sočutje za težko odgovornost, ki si jo je nakopal na svoja ramena.

Washington, 24. sept. AA. (Stefani) Roosevelt, ki še vedno boluje na revmatizmu, je sklenil, da se gre zdraviti v Hydepark. Zaradi najnovejših vesti iz Evrope pa je zdaj kljub temu ostal v Beli hiši in posveča vso svojo pozornost proučevanju načrtov, ki so jih izdelala razna ameriška ministrstva za primer, da pride v Evropi do vojaškega spopada. Dobre obveščenci krogi trdijo, da so bili že storjeni vsi potrebni koraki v vseh pokrajinah ter tudi v finančnem in trgovinskem oziru tako, da je tudi že preskrbljeno za kontrolo vojne industrije in proizvodnje surovin.

New York, 24. sept. br. »New York Herald Tribune« poroča danes o važnih posvetovanjih ameriške vlade. V Beli hiši se je

snoči sestala vsa ameriška vlada pod vodstvom prezidenta Roosevelta. Razpravljali so o stališču, ki naj ga Zedinjene države zavzamejo v primeru vojne v Evropi. Pripravljeno so bili podrobni ukrepi, da bi se lahko preprečile neugodne posledice morebitne vojne za ameriško gospodarstvo. Vlada je proučila tudi možnost, da bi se ustanovil poseben svet za narodno obrambo, ki bi skrbel za obrambo ameriškega gospodarstva in na podlagi posebnih pooblastil samostojno izdal od primera do primera nujno potrebne ukrepe. Tak obrambni odbor je imela Amerika že za časa svetovne vojne. Glede na odnose z zunanjim svetom pa je bil vsekakor najvažnejši sklep ta, da se dosedanje tesno sodelovanje z Anglijo in Francijo na področju devizne politike tudi v primeru, da bi v Evropi nastala vojna, ne bo opustilo.

Rezervirana zunanjeja ministra Hulla

Washington, 24. septembra. AA. (Havas) Zunanji minister USA Cordell Hull je izjavil zastopnikom časopisja, da ni še prejel Hitlerjevih predlogov, ki bodo dostavljeni češkoslovaški vladi. Hull ni hotel dati o evropskem položaju nikakih komentarjev.

Nemir na borzi

New York, 24. septembra. AA. (Reuter) Današnji sestanek newyorške borze je bil v veliki meri pod vplivom poročil o razvoju mednarodnega položaja v Evropi. Prišlo je do velikih prodaj, vsled česar so nekateri papirji padli za preko tri dolaje. Pred koncem sestanka je prišlo do nekoliko mirnejšega potovanja.

Diplomati pri predsedniku vlade

Beograd, 24. sept. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je danes sprejel v zunanjem ministrstvu ameriškega angleškega in francoskega poslanika na našem dvoru ter predsednika svetovne rotarske zveze, ki se mudi v Beogradu.

Glej tudi poročila na 4. str.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za danes: Deloma oblačno. V vzhodnih krajih pozneje nekoliko dežja. Temperatura se ne bo mnogo spremenila.